

ادبیات اختصاصی رشته انسانی ۱۴۰۱

مؤلف جزوه ۲۰ ص کنکور و المپیاد

امید انصاری مدرس تیزهوشان شیراز - یاسوج

۹۱۷۰۲۱۴۹۱۰

۱۳۶- پاسخ: گزینه ۲

گزینه ۱: کاملاً صحیح است. کتاب علوم و فنون ادبی دهم ص ۴۳

گزینه ۲: در زمان سامانیان بخارا عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌رفت. کتاب علوم و فنون ادبی دهم ص

۴۱

گزینه ۳: کتاب علوم و فنون ادبی دهم ص ۴۲

گزینه ۴: کتاب علوم و فنون ادبی دهم ص ۴۲

۱۳۷-۳

گزینه ۱ و ۲ و ۴ همه ویژگی‌های نثر صورت سوال را می‌گویند که متعلق به دوره سامانی است. اما گزینه سوم مربوط به دوره بعدی است.

ویژگی‌های نثر دوره سامانی: علوم و فنون ادبی دهم ص ۶۴

۱۳۸- پاسخ: گزینه ۴

بررسی گزینه‌ها:

(۱) جامع عباسی: شیخ بهایی در فقه- تاریخ گزیده: حمدالله مستوفی. تاریخ ایران تا سال ۷۳۰

(۲) عین الحیات: علی حسین واعظ کاشفی در زندگی‌نامه- تذکره دولت‌شاه: دولت‌شاه سمرقندی شرح حال

شاعران

(۳) مجالس المومنین: قاضی نورالله شوشتری در زندگی‌نامه- المعجم: شمس قیس در عروض و بدیع

۴) عالم آرای عباسی: اسکندر بیگ ترکمان در تاریخ- نفحات الانس جامی بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان.

گزینه ۴ از ص ۸۲ کتاب علوم و فنون یازدهم انتخاب شده که در صورت سوال آمده است که کتاب تاریخ عالم آرای عباسی و در پایین متن نام نویسنده آن نوشته شده است.

۱۳۹- پاسخ: گزینه ۳

بررسی گزینه‌ها

۱) علوم و فنون یازدهم ص: ۶۰

۲) علوم و فنون یازدهم ص: ۶۰

۳) علوم و فنون یازدهم ص: ۶۱. بر اساس متن کتاب هرچند به ترکی سخن می‌گفتند اما به فارسی هم علاقه نشان دادند.

۴) علوم و فنون یازدهم ص: ۶۰

۱۴۰- پاسخ: گزینه ۲

۱۴۱- پاسخ: گزینه ۱

نفحات الانس: جامی

آثار جامی: نفحات الانس - تحفه الاحرار - بهارستان

بنابراین گزینه ۳ و ۴ حذف می‌شوند.

جمشید و خورشید متعلق به سلمان ساوجی و تذکره‌الاولیا اثر عطار است.

رساله دلگشا: عبید زاکانی

آثار عبید زاکانی: رساله دلگشا. صد پند. موش و گربه. اخلاق الاشراف.

لمعات: فخرالدین، عراقی،

۱۴۲- پاسخ: گزینه ۴

بررسی گزینه‌ها:

(۱) علوم و فنون دوازدهم ص: ۱۸

(۲) علوم و فنون دوازدهم ص: ۱۸

(۳) علوم و فنون دوازدهم ص: ۱۸

(۴) علوم و فنون دوازدهم ص: ۱۸ <= مجله دانشکده و نوبهار با مدیریت ملک الشعراى بهار است.

۱۴۳- پاسخ: گزینه ۴

متن از تمرین ص ۸۲ علوم و فنون ادبی دوازدهم انتخاب شده است که از کتاب دو کبوتر یک پنجره یک پرواز سید مهدی شجاعی است.

۱۴۴- پاسخ: گزینه ۱

(۱) کاملاً صحیح است.

(۲) صور خیال جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره قبل نیستند.

(۳) ویژگی فکری است.

(۴) ویژگی زبانی است.

نکته: برخورد با این سوال از طریق صرف وجود واژگان چندمعنایی – که فهرست‌های آنها را در درس‌نامه‌های ما دیدید – می‌توانست شما را چند گام جلو بیندازد. حذف بیت دارای لفونشر گزینه ۱ را کنار می‌گذارد. ابیات را بررسی کنیم:

گزینه ۱: لفونشر در «رخ و قامت» که به «جمالِ حور» و «وصالِ سدره» ارتباط پیدا می‌کند.

گزینه ۲: «چنگ» در هر دو مصراع در یک معنی به کار رفته است و جناس تام ندارد.

گزینه ۳: «چین» در مصراع اول به معنی «سرزمین چین (ترکستان)» به کار رفته است. در بیت دوم در هر

دو معنی (۱) سرزمین چین (۲) پیچ و خم قابل جای‌گذاری است:

(۱) صنم ماست که در هر خم زلفش کشور چین است.

(۲) صنم ماست که در هر خم زلفش پیچ و خم است.

«عالم» مجاز جایگاهی است و به معنی «افراد عالم» به کار رفته است.

«صنم» استعاره مصرحه از معشوق است.

گزینه ۴: «در» و «درد» جناس دارد. واژه مشکوک و چندمعنایی «عین» تنها در یک معنی به کار رفته است.

ایهام، استعاره و مجاز دیده نمی‌شود.

۱۴۶- پاسخ: گزینه ۲

گزینه ۱: «صد» مجازاً به معنی «افراد بسیار» به کار رفته است.

گزینه ۳: «کف» هر گاه در معنی «دست» به کار رفته باشد، مجاز به شمار می‌آید.

گزینه ۴: «شهر» در معنی افراد شهر به کار رفته است.

۱۴۷- پاسخ: گزینه ۳

گزینه ۱: بیت دارای تشبیه است؛ «صورت» به «لطافت» تشبیه شده است. «صورت» و «سورت» جناس می‌آفریند. بیت فاقد لفونشر است.

گزینه ۲: عطف «زلف و رخ» در ادامه، با «شام و صبح» پیوند پیدا می‌کند؛ «رخ < صبح» و «شام < زلف» شاعر به صورت پوشیده و مفهومی، «رخ» را «صبح»، و «رخ» را «شام» دانسته است و تشبیه آفریده است. در بیت جناسی نیست.

گزینه ۳: «در اشک» تشبیه اضافی است. «در اشک» و «روی زرد»، به ترتیب، با «سیم» و «زر» ارتباط پیدا می‌کند و لفونشر می‌آفریند. «رو» در دو مصراع معانی متفاوت دارد: (۱) چهره (۲) دلیل. هم‌چنین «زر» و «زرد» هم جناس ناقص افزایشی می‌آفریند.

گزینه ۴: «کمان ابرو» تشبیه اضافی است. «خدنگ» مجاز از تیر است. لفونشر در بیت نیست.

«چنگ» در مصراع اول به معنی «پنجه» به کار رفته است. پس، کنارِ «نی»، ایهام تناسب می‌آفریند. «همچو» نی می‌نالَم و می‌زارم» تشبیه است. نسبت‌دادن فعل «می‌زارم» به «نی» تشخیص می‌آفریند. «بو» در هر دو معنی به کار رفته است و قابل جای‌گذاری است: (۱) آرزو و میل (۲) رایحه و عطر. «عود» به معنی چوب خوش‌بو و معطر به کار رفته اما به معنی نوعی ساز، کنار «نی»، ایهام تناسب می‌آفریند. «می‌سوزم» «می‌سازم» جناس است.

* در بیت، حس‌آمیزی به کار نرفته است و گزینه ۴ حذف می‌شود.

* در بیت، متناقض‌نما به کار نرفته است و گزینه ۲ حذف می‌شود.

* در بیت، تلمیح به کار نرفته است و گزینه ۳ حذف می‌شود.

۱۴۹ - پاسخ: گزینه ۲

گزینه ۱: در قالب جمله اسنادی (با فعل محذوف): «من» به «بنده» (= غلام) / «تو» به «شاه» / «من» به

«ابر» / «تو» به «ماه»

گزینه ۲: در قالب جمله اسنادی (با فعل محذوف): «رخسارش» به «آتش» / «دل» به «سپند» / «لعل لب» به «می» / «جگر» به «کباب»

در قالب ترکیب اضافی: «لعل لب»

گزینه ۳: در قالب جمله اسنادی: «عشق» به «آهو» / «تخم» به «گیاه»

در قالب ترکیب اضافی: «دل» به «چشمه سار» / «آرزو» به «تخم»

گزینه ۴: «لب» به «آب» / «جان» به «آتش» / «غم» به «کوه» / «دل» به «بیشه»

در همه گزینه‌ها به جز گزینه ۲، چهار تشبیه وجود دارد.

۱۵۰- پاسخ: گزینه ۴

گزینه ۱: «شهر» مجازاً به معنی «شهریان» به کار رفته است. جناس در بیت نیست.

گزینه ۲: «هزار» مجازاً به معنی تعداد بسیار زیاد است. حس‌امیزی در بیت نیست.

گزینه ۳: لفونشر در ارتباط «بناگوش» و «صبح»؛ «طره مشکین» و «شام» وجود دارد. استعاره در بیت نیست.

گزینه ۴: «تو» به «یوسف» تشبیه اسنادی است. عزیز در «جان عزیز» در دو معنی قابل جایگذاری است: (۱)

ارزشمند و گرامی (۲) حاکم مصر

۱۵۱- پاسخ: گزینه ۲

الف) «سرو قباپوش» استعاره مصرحه از معشوق است.

ب) «لاله» و «گل» به ترتیب به «جام» و «روی یار» پیوند پیدا می‌کند. «لاله» مانند «جام» است و گویی برافراخته شده به یاد «گل» که مثل چهره زیبای یک معشوق است.

ج) «عفو» و «خشم» به ترتیب به «روز» و «شب» تشبیه می‌شود.

د) «غیر» و «غیرت» جناس ناقص افزایشی دارند.

۱۵۲: ا: پاسخ سزمنه یک: ربع سوال سزاه

سزمنه یک: عبارت «بر داد ط ما» ردیف است و واژه‌های «بند» و «کند» ، واژه‌های مائیه .

حرف اصلی مائیه: «نُ ند» ه ه صورت + صامت + صامت

سزمنه دو: واژه‌های «است» ردیف هستند و «ختم» و «مائیه» واژه‌های مائیه .

حرف اصلی مائیه: «م م» ه ه صورت + صامت

سزمنه سه: واژه‌های «بیدند» ، ردیف هستند . «تانه» و «کاشانه» واژه‌های مائیه هستند .

حرف اصلی مائیه: «ان» ه ه صورت + صامت

سزمنه چهار: «ه» غیر مفعول (مقطوع صوت) ، آخر کلمه در حرف مائیه ، حذف می‌شود و هر جزا حرف اصلی مائیه قرار نمی‌گیرد .

سزمنه چهار: این بیت ردیف ندارد . «خان» و «دان» واژه‌های مائیه هستند .

حرف اصلی مائیه: «ان» ه ه صورت + صامت .

رو	ی	ت	عز	دل	ب	برد	م	ز	ان	ت	قد	بر	ماز
-	و	و	-	-	و	و	-	و	و	و	-	و	-

له بلند بودن حجاب پایدانه *

اصیاء بلند نبودن کردن صورت کوتاه

له معقلن کاملن ماعلن معقلن ماعلن

* اصیاء بلند بودن حجاب پایدانه معقلن م (۱) افزونه (۲) افزونه صریح (۳) افزونه صریح و برابر اوزان دوری [...]
 در اینجا افزونه صریح این اصیاء را دانستیم

جان	ان	م	را	صت	کت	سی	است	چ	بر	من	کود	دا	دی
-	و	و	-	و	و	-	و	و	-	-	و	و	-

له وزن ا معقلن معقلن معقلن معقلن

ز	دا	غ	حسن	د	کر	لا	ال	زار	بید	دا	کرد
و	-	و	و	و	-	-	و	و	-	-	و

له وزن ا ماعلن قللان ماعلن فعلن

مال	دم	ب	چ	من	سب	س	د	ت	تاب	صوب	را	ده
-	-	و	و	-	-	و	و	-	و	و	-	-

له وزن ا معقلن ماعلن فعلن

در اختیار آوردن ماعلان همگی ماعلان ، ابتدا وزن زیر برده اوزان ماعلان است و سپس اول
 این ماعلان آمده است.

۱۵۷ - تاریخ زرتشتی رطلی دستور

۶۶ حذف نونه [زرتشتی]

س	ه	ر	د	ا	م	ن	ب	ن	یا	ر	د	ب	د	س
-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-

آوردن ماعلان هم جای ماعلان

مفید تلفظ کردن صورت کوتاه

احیاء تلفظ کردن همای و پائین

[زرتشتی]

[زرتشتی]

خ	ن	ب	ا	ر	د	ر	د	ر	ب	ا	س	ح
-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-

تاریخ احیاء زرتشتی - ۲ هجرت احیاء زرتشتی

احیاء تلفظ کردن همای و پائین

[زرتشتی]

ز	ح	د	ر	و	ی	ی	ر	و	و	ف	ر	ب	م	ح
-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-

لغه کوتاه تلفظ کردن صورت بلند

ک	ب	خ	ن	ب	ا	ر	و	ی	ی	ر	و	و	ف	ر
-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-

صوت اول

مفید تلفظ کردن صورت کوتاه

۴) مس | تا | نر | نر | سز | ام | عیش | ش | را | بی | ن | داش | تند

احیاء و بلند کردن حجابی پایانی
[قدنم]

م | ع | ن | ن | بی | ع | ری | ام | ی | نا | بی | ن | داش | تند

احیاء و بلند کردن حجابی
پایانی [قدنم]

۱) نوع احیاء و قدنم

۳) ح | م | م | ا | بان | سن | ح | را | هن | ب | زی | ر | بام | ک | مد

احیاء بلند کردن حجابی پایانی
[قدنم]

م | ا | ک | س | را | ن | من | بو | ح | ه | وا | ی | جام | ر | مد

احیاء بلند کردن حجابی پایانی
[قدنم]

۱) نوع احیاء و قدنم - یک احیاء زبانی

(۴) کَرَمِیَّت | هَا حِی | بِخ | اِن | اِد | لَد | اِو | عَم | رِ | دِ | رَا ز

ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن
ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن

بلند تلفظ کردن و صوت کوتاه

احیاء بلند بودن کلمات
[وزن]

ک | دَسْت | بَر | سُن | رِ | اِن | زَلَا | فِ | حَم | ب | حَم | دَا | رِد

ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن
ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن

ابتداء

۲ نوع احیاء وزن و ۱ احیاء زبانی

(۱) وزن ^{صحیح} مفون مفون مفون مفون مفون

ک	م	حوش	من	وی	ب	ح	نی	کی	رای
ن	-	-	-	-	ن	-	-	ن	-

مفون - معارب / وزن مفون (وزن صراع) مفون - معرب / مفون - مخزوف
نام بحر: معارب مفون مخزوف

(۲) وزن ^{صحیح} مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

ب	م	ط	ان	م	حی	ب	ح	ش	ک	م	ن
ن	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

مفاعیلن - حرج / وزن مفاعیلن (وزن صراع) مفاعیلن - معرب / مفاعیلن - مخزوف
نام بحر: حرج مفون سالم

(۳) وزن ^{صحیح} مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن

دا	م	ان	ن	کند	ج	سأ	وی	را	ن	یا	و	م	ب	دست
-	ن	ن	-	-	ن	-	-	-	ن	-	-	-	ن	-

اصیار مبدتقط کرفن صو کرفناه

مفاعلاتن - رلی / وزن مفاعلاتن (وزن صراع) مفاعلاتن - معرب / مفاعلاتن - مخزوف

(۴) وزن مصرع : مستقن مستقن مستقن

جا	م	ب	س	ت	ح	س	و	ب	ا	ه	ل	ع	ر	س	و
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

مستقن ه هجذ / وزن بیه رکنج (وزن مصرع ۴ رکنه) ه نقن / هر ۳ رکن وزن کامل

مستقن ه سالم

نیم بحر هجذ نقن سالم

۱۵۹ ، مودع بزینزا دو . رطع مودع

~~تای ای | اذ اناب | او اش ان | ای | ساری ای | او اقا~~

بیت سوال مفهوم بلادوستی و جانفشانی عاشق را بیان می‌کند و این مفهوم در گزینه ۱ نیز تکرار شده است. معنی بیت: در صورتی که معشوق شمشیر بکشد که دوستدارانم را خواهم کشت، اولین کسی که ادعای محبت و دوستداری می‌کند من هستم.

گزینه ۱: موسی از لرزش طور ترسی ندارد؛ همانطور که سنگ‌زدن کودکان نمی‌تواند با سر دیوانه‌ی عاشق کاری کند.

در هر دو بیت به تاثیرناپذیری و بی‌پروایی عاشق در برابر بلا و سختی عشق اشاره دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

بیت گزینه ۲ به جمع‌ناپذیری عشق و گله اشاره می‌کند. ادعای عشق و گله از معشوق در کنار هم جمع نمی‌شوند و آن ادعای عشق دروغ است و چنین عاشقانی سزاوار هجران هستند.

بیت گزینه ۳ به این اشاره دارد که عاشق از معشوق دوری نمی‌گزیند و جدایی از او را نمی‌پذیرد.

معنی بیت: توقع نداشته باش که از چهره‌ی زیبا دوری کنم زیرا که شرط عشق، جدایی از معشوق نیست.

بیت گزینه ۴ به جبر و تقدیر اشاره دارد.

۱۶۲- پاسخ: گزینه ۲

بیت صورت سوال به خودآرایی و سهل الوصول بودن اشاره می‌کند؛ همین مفهوم را در گزینه ۲ هم می‌توان دید.

۱۶۳- پاسخ: گزینه ۱

در بیت سوال به تاثیر اشک بر پاک‌شدن دل اشاره می‌شود.

معنی بیت: گریه صبحگاهی از دل سیاهی و زنگار را می‌زداید و برطرف می‌کند؛ همانطور که باران صبحگاهی باغ را خوش و نزه می‌کند.

در گزینه ۱ نیز این مفهوم تکرار شده است: «دل ما به واسطه باران (= اشک) از زنگار پاک می‌شود و باران از مشکلات بی‌چارگان گره‌گشایی می‌کند».

بیت گزینه ۲ بیان می‌کند که اشک دروغین تاثیری در پاک‌کردن غبار دل ندارد: «اشکی که با یآوری توتیا از چشم می‌زند، دروغ‌غبار است و غبار و زنگار، در پاک‌سازی نمی‌کند».

بیت گزینه ۳ در این بیت دقیقا به مفهوم مقابل بیت سوال اشاره می کند: «این گریه همیشه من بخت تیره و تارم را پاک نمی کند؛ همانطور که باران پره های کلاغ سیاه را نمی تواند سفید کند».

در بیت گزینه ۴، به توصیف اشک بسیار شاعر می پردازد: «مانند گردن بندی که رشته آن پاره شود، مسلسل وار از مژگانم قطره های اشک می ریزد».

۱۶۴- پاسخ: گزینه ۴

مفهوم بیت سوال و گزینه ۴ کمال بخشی عشق است.

۱۶۵- پاسخ: گزینه ۲

مورد «الف» و «د» هر دو به پایداری عاشق در عشق اشاره می کند.